

Vinciane Manlief, wind je toch niet op! Denk aan je gal!

Guérin Vrouw, we dachten dat de hemel ons niet mild gezegend had, omdat hij ons maar één kind geschonken had, en kijk, dat éne blijkt nog één te veel. Dat kind is ons geen zegen, maar een vloek. Jij nest!

Vinciane Philippe, luister toch naar je vader. Hij heeft het beste met je voor.

Philippe Moeder, voor vader is er geen plaats meer in de ruimte van m'n verlangens.

Guérin Jouw verlangens is een dwaling. Niet jouw begeerte, maar mijn wil telt. Mijn wil is wet in dit huis en in ... (Hij houdt zich nog in)

Philippe Jouw wet, vader, ziet mij niet als vrouw. Jouw wet wil mijn ongeluk en waarschijnlijk ook het ongeluk van onze ... stad.

Guérin (brullend) Hou op, ondankbare! Dat wil ik niet horen!

Vinciane (geschokt) Kind, de rechter heeft altijd het beste voorgedat met onze stad. Met het grootste gevoel voor rechtvaardigheid was hij verantwoordelijk voor velen.

Philippe Ik heb 'n andere klok horen luiden. Over de bloedige Bartholomeusnacht hier in Romans. En over de rol die vader daarin gespeeld heeft. (Guérin schudt krampachtig het hoofd)

Vinciane (snel maar kalm) Iedereen in de stad weet dat het loze verdachtmakingen van de hervormden zijn, die de val van de rechter willen.

Philippe Zweer je, moeder, dat er geen bloed aan vaders handen kleeft?

Vinciane Dat zweer ik, bij alles wat me heilig is. Nee, Philippe, z'n rechtschapenheid en onpartijdigheid verheffen hem boven alle twijfel. Onbevooroordeeld waakt hij over het welzijn van onze stad. Z'n neutraliteit is spreekwoordelijk. Geloof me, Philippe, je vader is de wijze rechter van Romans. **Philippe** (bitter) Ja, en voor de Romeinen ben jij de vrouw van de wijze rechter geworden. En voor hem daar en je willess nillens een moeder geworden. Niet langer een geliefd lichaam! Je hebt van 'm je kind moeten maken. Een volwassen kind! Zeg mij, moeder, wat heb jij aan je gehuwd leven met 'm gehad?

Vinciane Kind toch, wat je mij durft vragen?! De mens is goedkoop en zijn memorie is een grote gaatjeskaas. Hoeveel moet men niet vergeten, om het weinige te kunnen dragen, dat men voor altijd behoudt. Iedereen vergeet z'n dagelijks leven. Bij mij zijn het de vele keren dat ik naar de markt ging, de zorgen die ik aan jou besteedde, de ontelbare maaltijden die ik klaarmaakte... Ik weet dat alleen nog, echt herinneren doe ik het me niet meer. Alhoewel de dankbaarheid voor het levendige me bijgebleven is, toch beginnen geleidelijk de namen en de gelaatstekken van degenen te vervagen die ooit lust, ja zelfs liefde voor mij betekenden. Ze verdwijnen in een glazen dankbaarheid die geen inhoud meer heeft. Lege glazen, kind, lege glazen! En toch... en toch... Ware het niet van die leegte, dan had het onvergetelijke niet kunnen groeien. Het vergeten draagt met lege handen het onvergetelijke, en het onvergetelijke draagt ons. Het is een geschenk van de dood aan ons. Het onvergetelijke, kind, is het ons vooraf geschonken stuk tijdeloosheid, die ons draagt en onze val in de eeuwigheid zacht maakt, zodat het als een zweven wordt. Zo een donkerzacht, tijdeloos doodsgeschenk is wat er tussen mij en je vader voorgevallen is.

Philippe Is dat liefde?

Vinciane Nee, Philippe! Nee! Met liefde heeft het niets te maken. Het onvergetelijke is ... is ... een moment van rijpheid, geboren uit vele momenten die eraan voorafgaan... Het is het ogenblik waarop je ondervindt dat je al vormend gevormd wordt, gevormd bent. Het is gevaarlijk dat met liefde te verwarren.

Philippe Jullie hebben de liefde, de artistieke arbiter van al onze levens, aan banden gelegd. Jullie lichamen zijn geketend. Geketend!

Guérin Zwijg, of ik sluit je op!

Philippe U bent een man van ketens, vader!

Vinciane Ketens als ... het geluid van kattevoeten.

Philippe Je houdt van ketens!

Vinciane Gemaakt van de baard van een vrouw.

Philippe Je ademt ketens!

Vinciane Zoals de wortels van de berg.

Philippe Je praat, eet, droomt, en denkt ketens!

Vinciane De pezen van de beer.

Philippe En al die ketens, vader, worden gesmeed in de smisse van je zogezegde koninklijke wil.

Vinciane Het speeksel van de vogel.

Guérin Vrouw, onze dochter maalt. Ze is behekst.

Vinciane Philippe, als moeder en dochter hebben we mekaar bijna altijd begrepen. Denk je niet dat jij op jouw beurt vrouw en moeder kunt worden? Dat je het echte leven kunt beginnen in deze stad van je voorouders?! Dat de tijd voor jou werkelijk kan beginnen?!

Philippe Ik wil nog geen moeder worden, moeder! (pauze) Ik had zo graag gewild dat we er alle twee konden zijn. Dat de een niet in de ander verdween en de ander niet in de een. Dat we van elkaar konden genieten, elkaar konden aanraken, ruiken, naar elkaar konden luisteren, elkaar samen konden zien.

Guérin Ziekelijk! Walgelijk!

Philippe Maar altijd, moeder, ben jij in mijn mond gekropen. En ... ik stik!!! Hou je buiten mij!!! Jij bent een ander. Ik heb je raad niet meer nodig.

Vinciane Kan ik je dan niet meer helpen, kind?

Philippe Je verlamt me!!! Al die tijd, vrouw, ben ik voor jou geweest, wat jij voor die man bent... Een verlengstuk!!! Ik verkies m'n vriendin Mengarde Coste boven jou. Voor haar voel ik liefde.

Vinciane Mengarde is ook moeder.

Philippe (duidelijk erg verast) Wat?! Hoe weten...? Akkoord, Mengarde is moeder geworden, maar zonder man! Wat zij gebaard heeft, is de vrucht van haar schoot.

Guérin (ongemeen heftig) Naïeve gans!! De heilige Jozef is gepromoveerd van een oude sukkel tot niemand anders dan Claude Laroche, de touwslager. (Philippe schrikt) Hij, en niemand anders, is de vader van het kind dat Mengarde Coste ter wereld heeft gebracht.

Philippe Nee, nee! Dat lieg je.

Guérin Van haar vader vernam ik dat ze verdwenen was. Het was een koud kunstje om haar door gerechtsdienaren te laten opsporen. Eén kleine dreiging dat ik haar kind zou laten afnemen, volstond: ze bekende dat Laroche het kind verwerkt heeft. (Philippe barst in snikken uit) Mengarde zal voor haar medeburgers in de huik als zondares te kijk worden gezet. Laroche zal op een andere manier boeten voor zijn buitenbeentje.

Philippe Ommens! Heb je dan werkelijk geen hart?! (weglopend) Ik blijf geen seconde langer in dit huis! (af)

Vinciane (zacht) Bernard, je hebt haar te hard aangepakt. Je hadt ook beter over die verloving en zo gezwegen...

Guérin Waarom toch?

Vinciane Je moet weten...

Guérin Zeg op, vrouw!

Vinciane Man, ik had het je beter gezegd, maar ik durfde niet. Ik heb gezien hoe Philippe zich op het koninkrijk van de haan liet kussen door een ... man.

Guérin (ijskoud) Wie was die man?

Vinciane ...

Guérin Vinciane, bij de wet, zeg me wie die man was! Ik wil het.

Vinciane Ene lakenwever!

Guérin Nee!

Vinciane Een weduwnaar!

Guérin Nee!

Vinciane Als beer verkleed.

Guérin Nee! Dat kan niet. Het is...

Vinciane Jean Serve Paumier!

(Guérin krijgt een rolberoerte van woede; na verloop van tijd bekomt hij)

Guérin Vrouw, je hebt een zware fout gemaakt. Je had me dat vanmiddag onmiddellijk moeten zeggen. (Guérin denkt 'n ogenblik na) Paumier drijft de dingen op de spits. Het komt erop aan het eerst te handelen. (tegen Vinciane) Kom mee! (beiden af)

Scène 6

Buiten de muren van de stad Romans. Maandag acht februari 's avonds. Perchta, de oude vrouw, en Mengarde Coste zitten samen bij een laaiend vuur. Het kind ligt te slapen in een mand. Philippe Guérin komt eraan.

Philippe (hijgend en zuchtend) Eerst door het laagland... dan de heuvels in... Ik ben bekat!

(tegen de twee vrouwen) Jullie legeren hier aan het einde van de wereld.

Perchta Nee, nee, gewoon in de uitlopers van het geberge. (pauze) Wees welkom!

Philippe Ik heb gebroken met de oude wereld. Met m'n huis, m'n ouders, de stad, de wet en de orde.

Perchta Ook met Jean Serve Paumier?

Philippe (aarzelt) Dat weet ik niet. Hij doet zo ongewoon in die berehuid. Toch blijf ik naar 'm verlangen.

Mengarde (met de stem van een waanzinnige; op zichzelf betrokken) Het verlangen is als een bootje dat op de eindeloze zee van begeerten dobert. Een bootje dat ten prooi is aan de grote waanzin van het water, van de zee. Elke vaste verbinding verloren. Elke vaste verbinding met de aarde verloren.

Philippe (tegen Mengarde) Mengarde, jij die noch mijn moeder, tegen mijn zuster bent, en alhoewel ik de wartaal die je uitkraamt, niet begrijp, ik hou van je...

(Mengarde Coste reageert niet)

Perchta Wat je zegt, dringt niet tot haar door. Ze is maanziek. Haar geest is in duisternis verzonken.

Philippe Maar in die schaduwen van ongerijmdheid moet er toch een zoon van helder denken bestaan. (pauze) Toen ik haar uit het huis van haar ouders bij jou bracht, was ze zo redelijk en zelfverzekerd.

Perchta Het was het kind onder haar hart dat haar dat gevoel van meerwaarde gaf. Sinds de bevalling, sinds de bekentenis aan je vader, voelt ze zich leeggelopen, machteloos, waardeloos. Met dan plots een vlag van dolle uitgelatenheid.

(Philippe gaat nu naar het kind kijken)

Philippe Hoe is het met het kind? Is het beter na de moeilijke geboorte?

Perchta Ja, het slaapt als een roos.

Philippe (zich over het kindje buigend) Hoe heet het?

Perchta Dionyse! (Het kind wordt wakker en begint onmiddellijk te huilen)

Philippe Jullie hadden het beter Grote keel genoemd.

Mengarde Dionyse hilde reeds in mijn schoot. Ik dacht dat hij een buikspreker zou worden.

(Het kind begint nu pas werkelijk te huilen)

Philippe Mengarde, geef Grote keel, euh, euh, ... Dionyse de borst, dat-ie zwijgt.

Mengarde Nee, nee, moedermelk kan 'm niet kalmeren.

(Philippe kijkt niet begripend naar Perchta)

Perchta Zolang de maan haar hoortjes heeft, is ze normaal. Bekommert ze zich om Dionyse. Maar wanneer de maan vol en rond wordt, zoals vanavond, gedraagt ze zich als een bezetene.

Philippe (streng) Mengarde, kom tot jezelf! Geef Dionyse te eten! (Mengarde staat hoofdschuddend op en begint haar haren los te maken. Perchta begint fluit te spelen)

Mengarde Mijn dans zal 'm kalmeren.

(Mengarde danst een ekstatische dans, als een menade)

Met mijn beweging beweegt de hele wereld mee.

Ga niet naar de stad Romans

Maskers en cavalcades

Een zee van bloed!

(Ze danst verder. Dionyse bedaat; Perchta houdt op met spelen)

Perchta Wanneer ze danst, wordt het verleden weer levend, en toont de toekomst zich aan haar. (Er weerklinken nu vreemde, spookachtige geluiden. Alsof iemand zijn aanwezigheid kenbaar wil maken, met het bromhout)

Philippe Is daar iemand?

(Vreemde gerucht wordt sterker; Mengarde houdt op met dansen)

Wie ben jij, die ik niet zie?

Stem Wie ben jij, die ik zie?

Philippe Ik ben Philippe Guérin.

Stem Ik heet Bibi... Maar in het rijk der schimmen hebben namen geen belang meer.

Philippe Ben je...? Ben je werkelijk...?

Bibi Ja, ik ben een dolende ziel.

Philippe Laat je dan zien!

Bibi Nee, ik wil niet.

Philippe Waarom niet?

Bibi Voor de smaak der mensen ben ik afstotend.

Philippe Maar ik wil je zien.